

DÔMEN KONSTSKOLA

1959 - 2009

Dômen Konstskola 50 år

Det började på Postgatan (f.d. Sillgatan) 40 i gamla Nordstan. Över gården en trappa upp i en mycket spartansk lokal utan distraherande inslag, på ca 50 kvm, L-formad, vitmålad och utan fönster. Där pågick sedan 40-talet målerikurser i ABF's regi. Lärare var före detta Valandselever (-elever före Nemes tid). Bland dessa lärare fanns Tullan Fink.

Under 50-talet uppstod där en vänkrets som ville ha en fördjupad och förbättrad undervisning. Samlande person i detta sammanhang var Gunnar Enberg. Gruppen enades om att tillfråga Tullan om hon var villig att etablera en målarklass med bättre undervisning. Hon accepterade och 1958 startades det som kom att kallas Tullan Finks målarklass, ett äkta frihetligt initiativ. Klassen bestod till att börja med av ca 15 personer med varierande ålder och bakgrund. Nämnas kan Gunnar Enberg, Erik Kvist (f.d. Valandselev), Tage Dahlgren, Kalle Klason, Gösta Johansson, Roj Friberg, Lasse Nyström, Marianne Elkan, Allan Rydblom, Ingrid Lindberg och Bojan Laursén. Stadigvarande modell och med i vänkretsen var Greta Olsson och Leif Andis. Senare tillkom Grete Hultgren, Maria Spak, Li Kronvall, Rolf Åsberg m. fl.

Utöver undervisning i modellmåleri gjorde Tullan spännande uppställningar av olika art. Exempelvis stora arrangemang av plåtskrot, klumpar av smält glas, gamla kaffeburkar och färgade rumsbildande pappskivor, brädlappar och vedträn o.s.v.

Varje termin avslutades med en genomgång av allas arbeten, varvid Tullan imponerade med sin analytiska förmåga, och kunde lyfta fram någon positiv aspekt i varje verk, även om dess helhet inte alltid var helt övertygande. Varje vår hade vi välbesökta elevutställningar och i samband med dessa festlig samvaro som finns dokumenterad på foto. I början av 60-talet flyttade verksamheten till Galleri Bogestad på Lilla Kyrkogatan 3, tre trappor över gården i en vindsvåning. Och därmed ändrade Tullan målarskolans namn till Dômen Målarskola. Namnet kommer sig av att den låg nära Domkyrkan, men kan även alludera till konstnärs kaféet Le Dôme i Montparnasse.

Oktober 2008

Allan Rydblom

Lena Boëthius

På 1980 och 1990-talet

Kontakten med Dömen konstskola började för min del när konstnären Tullan Fink ringde mig. Det gällde någon föreläsning jag skulle hålla på skolan i början av 1980-talet, när skolan fanns i ganska trånga lokaler i Schackets Hus intill Handelshögskolan. Tullan, som var skolchef, hade startat konstskolan med det franskklingande namnet Dömen efter Café Dôme i Paris. Dessutom skall skolan först ha legat vid domkyrkan. Före mig hade Gustav Cavallius undervisat eleverna i samtidskonst och konstvetenskap, Folke Edwards kom regelbundet till skolan och föreläste om konstnärer och konsthistoriska epoker.

Undervisning i samtidskonst

Mitt engagemang på skolan, kom huvudsakligen att bestå av att studera det pågående konstlivet tillsammans med eleverna, men ibland kunde jag komma in och ha synpunkter på deras modellmålningar efter fullföljd modellperiod. Inför varje termin planerade vi, Tullan och jag, min undervisning över en kopp te i hennes mycket exklusiva, spartanskt och medvetet planerade ateljélägenhet på Dr Forselius gata och fortsatte också när hela skolan och även Tullan själv flyttat till Packhusplatsen. Hon hade då fått en vacker tornlägenhet högst upp i huset - även denna lika spartanskt och elegant inredd som den tidigare.

Jag tog ledigt från arbetet och träffade eleverna oftast på fredagseftermiddagarna. Min uppgift var att studera de pågående utställningarna på gallerier och museer, att introducera konstnärskap och utställningar, sätta in konsten i ett större sammanhang och diskutera det vi såg. Alla elever deltog inte, vilket på sätt och vis var bra, eftersom diskussionen blev öppnare med färre elever - men till men för dem som inte var med, då vi alltid ventilerade viktiga konstfrågor. Det fanns stor nyfikenhet gentemot det nya, och mycket ifrågasättande från eleverna. Ja, undervisningen kändes viktig för eleverna, som tog del av många nya uttryckssätt och jag tror att de fick nya tankar och idéer till det egna skapandet. Syftet med denna undervisning var givetvis, att visa på olika konstriktningar, det personliga uttrycket i ett konstverk, idéer om olika material samt naturligtvis också nya trender i samtidskonsten. Samtidigt gav undervisningen eleverna kunskap om konstlivet i Göteborg och de viktiga konstscener som fanns där. Det var ett radikalt drag av Tullan att koncentrera en stor del av konstvetenskapen till fokusering på ny konst.

Under flera år, i slutet av 1960-talet, hade Tullan Fink samtidigt med att vara skolchef skrivit konstkritik, något som också visar att hon intresserade sig för det nya som hände inom konsten och kunde formulera sig omkring den.

Lärarna under 1980 -1990-talet

Eftersom min undervisning var placerad utanför skolan var jag inte så involverad i skolundervisningen i de olika avdelningarna med måleri, skulptur och grafik som skolan blev indelad i. Det fanns inga materialkostnader förenade med den undervisning jag bedrev och vi skräpade inte ner någonstans. Gick vi till museet eller konsthallen hade eleverna studiekort.

Jag stod lite utanför det dagliga. Tullan var endast någon gång med på utställningsbesöken. En och annan av lärarna kunde vara med ibland. Mina kontakter med de andra lärarna var framför allt i samband med julfester och andra lärarsammankomster. Förutom Ronald Reyman, Bengt Kristenson, Olle Langert och Erik Törning som var lärare i måleri, höll Rune Bergström i teckningsundervisningen. Pieter Hybbinette, något år Ingela Palmertz och senare Barbara Häggdahl var lärare i skulptur, David Scarff hade skulpturkroki några år, Mats Nielsen byggde upp grafikavdelningen, ibland kom gästlärare, till exempel Lars Hillersberg och Alvar Jansson. Efterhand förstod jag att alla hade direktkontakt med Tullan, skolchefen som ju ensam bestämde över skolan. På så sätt fortsatte Dömen konstskola att vara Tullans Finks konstskola.

Konstresorna

En fortsättning av min undervisning blev att ordna konstresorna. Tullan och jag diskuterade resmål och kostnader. Vi reste ofta till Louisiana över dagen. Bland annat såg vi Andy Warhol 1990, Edward Hopper 1992, Monet 1994, Picasso och Calder 1996 och Francis Bacon 1998. Eleverna fick ersättning för - en del av - resan i efterhand. Det var alltid ungefär 25 - 30 elever. Redan på tåget hade vi livliga diskussioner. Jag kan nämna elever som Stefan Lindqvist, Gunnel Wåhlstrand, Joanna Rytel, Magnus Larsson, Zsuzsanna Gilice, Susanne Morsing, Mandana Mogghadam, Barbara Ekström, Åke Staffansson, Karin Wiesel, Alberto Juarez, Peter Trukenbrod som var med i diskussionerna, flera av vilka jag fortfarande har kontakt med på olika sätt.

Vi reste också på längre resor. Tidigare hade Tullan själv arrangerat alla längre studieresor. Nu kom jag att bli ledare för resor till Paris 1986, Amsterdam 1987, London 1988, New York 1993, Köpenhamn 1994, Berlin 1995, Oslo 1996 och Helsingfors 1997.

Sista resan jag ansvarade för ägde rum på våren 1998, Francis Baconutställningen på Louisiana. Tullan var då redan 78 år gammal (still going strong!), men började få lite svårt att hålla ordning på sina papper.. Eftersom det var frivilligt att delta i resorna - de var bara delvis finansierade av skolan - skiftade intresset för dem. Till New York ville alla resa - till Tullans stora förvåning! Hon hade räknat med 25 till 30 elever som på de andra resorna. Det höll på att bli myteri på skolan om inte alla som önskade resa till New York skulle få resa med. Genom att ta med ännu en reseledare, Olle Langert, lyckades vi ordna så att alla fick plats på resan. Till Helsingfors 1997 reste endast elva elever - de flesta var besvikna att resan inte gick till något hetare konstsmål utanför Norden. Det blev en intim liten grupp som också höll ihop på kvällarna, med några av de mest aktiva som Björn Kjelltoft, Johannes Sjögren, Andreij Lazinski, Ingemar Dahlgren, Zehra Ay.

Tullan reste alltid med på de längre skolresorna men överlämnade såväl det praktiska som innehållet och "lektionerna" till mig. Hon hade ofta eget program på dagarna som jag inte lade mig i.

New York

New York-resan 1993 blev mycket lyckad - mer än 50 elever reste med. Olle Langert och jag hade var sin grupp. Mats Nielsen var med och utgjorde ännu en resurs. Men jag har ändå en känsla av att vi alla gjorde det mesta tillsammans. På de amerikanska konstmuseerna var det oftast inte möjligt att tala och visa gruppen inför konstverken, så jag gjorde en introduktion för alla innan vi gick in. En viktig upplevelse för eleverna att se konstverken från konsthistorien. Vi höll styvt på dagliga närvarolistor, så att ingen skulle försvinna eller hitta på något eget program, men en och annan försov sig ändå efter nattliga äventyr.. Vida Ezzatpoor från Kurdistan var den enda av oss som verkligen ogillade USA. Hon tyckte allt var genomkommersiellt och ville aldrig mer åka dit. Jag träffade henne just häromåret och påminde henne om resan och hon vidhöll sin åsikt att aldrig mer vilja resa till New York eller USA. Isabella Båsk var fantastisk med att hålla ordning på alla och ta reda på tider etc. Vi bodde alla på YMCA vid Central Park - vilket också låg på gångavstånd från Metropolitan Operan vid Lincoln Centre.

Tullan Fink "Parsek" 1968
Göteborgs Konstmuseum
foto Lars Noord

Jag är förvånad över hur mycket vi hann med, de flesta museer med gammal och ny konst, och de viktigaste gallerierna omkring W. Broadway. The Museum of the American Indian, som då fortfarande låg uppe på Manhattan på 155e gatan, och Medeltidsmuseet längst upp på Manhattan besökte vi i övre Harlem, områden där ingen engelska ens talades - endast spanska. Vi besökte PS1 (Project Studios 1) på Brooklyn, ett ateljéhus och utställningslokal i en gammal förfallen skola. Den svenske stipendiaten Lars Nilsson, hade en utställning där han visade en installation med 100 dagars sopor. Han var själv på plats när vi besökte utställningen - och berättade om stipendiatperioden i New York.

Eleverna

Tullan var alltid stolt när hennes f.d. elever hade konstnärliga framgångar, kom in på olika konsthögskolor och nämnde alltid när det var någon utställning med någon av hennes f.d. elever. Dessa i sin tur berättar inte alltid i sina CV att de också gått på Dömen. Kanske för att det ofta var den första konstutbildning eleverna hade och att de sen gick på andra konstskolor. Stefan Linderöth en före detta elev ställde ut i Stenasalen 1997, Mandana Mogghadam, deltog i en utställning på Konstmuseet (Aletheia) 2003, separat 2006,

Joanna Rytel 2008, Victor Kopp ställde ut på Galleri Mors Mössa, Barbara Ekström på Röda Sten, Gunnel Wählstrand har haft stor framgång i Stockholm för att nämna några få av de tidigare eleverna från den perioden som uppmärksammats de senaste åren.

Tullan Finks måleri

Eleverna på skolan var mycket nyfikna på hur Tullan själv målade - hon visade aldrig upp något eget. Under 40-talet hade hon utbildat sig på Valands konstskola under Nils Nilssons tid som lärare. Till att börja med målade hon flödigt, porträtt och landskap i koloristisk anda. Senare blev hon stramare i sitt formspråk. Vid något tillfälle tog jag fram en målning av henne tillhörande konstmuseet, Parsek 1968, för att presentera hennes konst för eleverna, - en stor akrylmålning i dovt rosa toner, med gröna och röda inslag. Hon har lagt in pappers- eller tygmateriell i bilden och lite wellpapp, som hon fogat in som en speciell extra struktur bland formerna på ytan. Bilden är abstrakt, men man kan utläsa ett slags urbant landskap i bilden med väg och ett par tornformationer. Utställningen Enigma i Konsthallen, Göteborg 1991 visade flera av dessa finstämda vita, ockra eller rosatonade målningar från 1960-talet.

Lena Boëthius

Roj Friberg "postumt landskap"

Roj Friberg

1958 var jag en av "ureleverna" i Tullan Finks då nystartade målarskola, som sedermera skulle bli Dômen Konstskola. Vi höll till i lokaler på Postgatan i gamla Östra Nordstan. I två år deltog jag i Tullans skola. Sen kom jag in på Valand och sen har tiden förflutit. Jag är nu 75 år och av dessa år har 60 varit ägnade åt bildmakeriet. I slutet av 70-talet gjorde jag en svit stora teckningar med titlar som "postmodernt landskap". Det "postmoderna samhället" bildades då som ett begrepp i debatten, ett begrepp som återigen blivit absolut aktuellt. Estetiken - skönheten är konstens essens!

Inga-Louise Lindgren "Möte" Hvitfeldtsplatsen, Göteborg

Inga-Louise Lindgren

Rolf Åsberg

Rolf Åsberg, Dömen Konstskolas styrelseordförande.
Han är arkitekt, konstnär, skapade och drev Anarkali-kedjan m. m.

Rolf var elev på skolan i början av 60-talet: "Vi höll till i Nordstan men sedan flyttade skolan till Lilla Kyrkogatan. Det var trångt under takåsarna. Vi var 20 elever. Ett par år gick jag på kvällskurs, men sedan gick jag över till dagskursen. Flera av oss som gick där då blev vänner för livet. En i gänget var Røj Friberg. Tullan Fink förblir vår gemensamma nämnare. Tullan hade en stark, högst personlig framtoning. Mycket integritet. Sträng. En bra pedagog. Vad som var trevligt med Tullan var att man inte blev bortglömd. Då och då, till exempel när jag ställde ut, hörde hon av sig. Senare i livet kom jag sitta med i Gerlesborgsskolans styrelse. Det var nog bland annat med vetskap om detta som Tullan, när hon var i sjuttiofemårsåldern, tillfrågade mig vad jag tyckte hon borde göra med skolan – för att trygga fortlevnaden. Jag föreslog då att hon skulle bilda en stiftelse, efter Gerlesborgsskolans mönster. Tullan nappade på idén och återkom till mig längre fram med förslaget att jag skulle ingå i styrelsen. Utöver mig, var det Folke Edwards, Bo Sällström och Eva Gesang Karlström som hon hade utsett. Året var 1998. Skolan befann sig då sedan 1992 på toppvåningen i Herziahuset, Packhusplatsen".

Flytten från Hertziahuset vid Packhusplatsen till Björngårdsvillan.

När jag började som skolchef hösten 1999, var Rolf en viktig styrelsemedlem för mig. Då han i maj 2003 valdes till ordförande efter Folke Edwards, fanns redan tankar på nya skollokaler. Det berodde på både utrymmesbrist och på hyresstegring. Rolf drev sökandet efter rätt skollokal med kraft. Den lätt förfallna, öde Björngårdsvillan mitt i Slottsskogen var Rolfs kanske 12:e idé. När den presenterades för skolans ledningsgrupp var all tvekan borta!

Tullan Fink

"Jag med min frikyrkobakgrund hade varit i Björngårdsvillan på den tiden huset var knutet till frikyrkan. Jag fick nys om att det var till salu. Wallenstam ägde det och sålde det till oss – och blev samtidigt Dömen Konstskolas sponsor. Idag kan jag sammanfatta situationen med att vi har nästan dubbel yta mot halva kostnaden. Och skolan trivs."

Från köpeförhandlingarna kring julen 2004 till inflyttningen och skolstarten augusti/september 2005 gick det sedan undan! 80 ton bråte och staffage från det zoo, som senast huserat i huset, revs ut! Nya golv, belysning i alla rum, alla ytor ute och inne målades, nytt kansli... Litet senare kom bergvärme och inglasad altan, som ökade på skolans yta. Det var mycket praktiskt med en ordförande och arkitekt i samma person. Rolfs halverade arkitektarvode innebar dessutom en sponsring.

Som avgående skolchef, vill jag tacka hela styrelsen och särskilt Rolf för allt stöd och utbyte!

Johan Lagergård.

Olle Langert

ALABANDISM

Slår i en gammal ordbok "60000 främmande ord" tryckt 1904 och råkar få upp ordet "Alabandism". Ordet står för: "kludd, fuskverk i konsten – bildat af staden Alabanda i Mindre Asien vars konstprodukter säges hava stått synnerligen lågt".

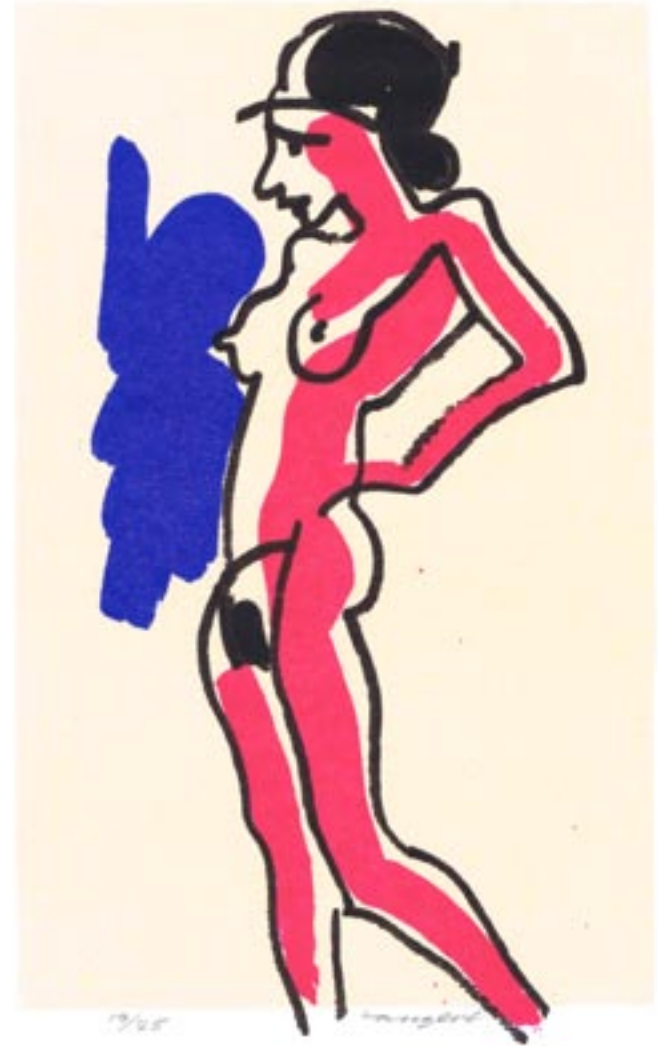
Vad är då konst i våra dagar? I ett kulturprogram i radion talades om en känd konstnär i New York som hade låtit bygga ett slags glastempel c:a 3 m högt. På hyllorna hade han lagt portioner av sin egen avföring. Ingen konst kanske – det där kan vi ju alla klämma ur oss – men han hade förgyllt bajsklumparna! Och vips! Då blev det till konst!

En kvinnlig konstnär i samma stad hade låtit annonsera ut sin utställning på ett fashionabelt galleri med vernissage en bestämd dag kl. 6 om aftonen. Folk hade strömmat till – men si! Där var det stängt och nedrullat och detta var alltså grejen! D.v.s. allt blir till konst så fort det kommer över tröskeln till ett konstgalleri – ja t.o.m. utanför som i detta aktuella fall.

Hur ska man då undervisa i konstnärligt skapande idag? Och vad ska unga konststuderande tro om konst som man hoppas t.o.m. kunna ha som yrke och ev. försörjning? Det är alltså både lätt och mycket komplicerat att vara ung idag och ha sådana ambitioner. Förr var det kanske enklare när det fanns ismer att sluta sig till eller bryta mot. Giacometti som efter dagars frustrerande porträttförsök till sist gav upp sägandes: "Det räcker med att se!"

Jag tror att man på Konstskola skall lära eleverna att verkligen se, iakttaga, fokusera. Minsta lus blir ju då intressant bara man spänner blicken i den. Alltså detta att se, minnas att ha sett eller drömt eller känt och sedan gestalta. Ett behov man har redan som barn. Och alla människor är ju unika och annorlunda innerst inne.

Olle Langert, konstnär med lång erfarenhet bl.a. som lärare på Dömen Konstskola

Olle Langert

Mats Nielsen

En grafikhistorisk reflektion

När jag hösten 1978 för första gången kom till Dömen som ny elev på grafikavdelningen, så delade skolan fastighet med Schackspelets hus i f.d. hushållsskolan på Haga Kyrkogata i Göteborg. Grafikutbildningen hade startat på prov året innan, i det gamla köket på hushållsskolan, där det hade burits in en Domeijpress och ett blötläggningsskar. Under det första provåret 1977-1978 arbetade eleverna med högtryck och tornål på kopparplåt. Grafikklassen bestod då som nu av 16 elever. När Bror Stawe började som huvudlärare hösten 1978 kompletterades med etskar och det introducerades etstekniker samt serigrافی. Under dessa första år var verkstaden mycket primitiv men väldigt funktionell och blev en kreativ kokkittel med Brors eldsjäl glimmande i ögonen på oss unga grafikentusiaster. Den första gästläraren på grafikavdelningen var Rolf Gustavsson som hade en kurs i serigrافی, han lärde oss att göra ramar, spänna väven och trycka med industrifärger, vilka lämnade en hel del diffusa minnen. Så i början av 1980-talet kom som på beställning miljömedvetandet ikapp grafikavdelningen och det investerades i dragskåp m.m.

Bror Stawe's engagemang och pedagogiska idéer kom att prägla och följa många av oss som blev den första grafikklassen. Jag hade Bror som lärare under fyra år, först på Dömen sedan på Hovedskous. Sommaren 1985 tog Bror kontakt med mig och ville att jag skulle assistera honom i undervisningen på Dömen. Redan under första läsåret började Bror att trappa ner och jag klev in i rollen som lärare med Bror som mentor. Från 1989 arbetade jag som huvudlärare och då började även Ronald Reyman som lärare vid grafikavdelningen. Tekniken är en viktig del i den konstgrafiska processen och det är lätt att bli förförd och kanske rent av förstörd av den. Därför prioriterade vi bildsamtal/analyser, i förhållande till teknisk briljans, även om det ena inte uteslöt det andra. Tillsammans med några elever arbetade och experimenterade jag fram en metod att etsa i linoleum. En teknik som blev viktig för mitt eget konstnärskap. Detta sagt som en reflexion över att arbetet som lärare på en konstskola även berikar och ger otroligt mycket tillbaka till egna funderingar och idéer.

Grafikavdelningen blev en avdelning som hade stor frihet att utvecklas fritt i förhållande till de andra avdelningarna på skolan. Så när skolan 1992 flyttade till Hertziahuset på Packhusplatsen fick jag utforma grafiklokalerna. Då utvecklades och växte verkstan ytterligare och lokalerna anpassades efter verksamheten. Lokalerna påverkade de grafiska uttrycken och tillät att eleverna började experimentera och arbeta med allt större format, vilket till viss del präglade grafiken på Dömen under 1990-talet. 1998 slutade Ronald Reyman och istället började Vladimir Stoces som grafiklärare.

1999 blir jag bitr. skolchef och är t.f. skolchef under en period av 1999. Hösten 2000 slutar jag som huvudlärare på grafiken för att istället arbeta med att reformera och administrera skolan. Marjut Börjesson blir ny huvudlärare och grafiken kliver in i en ny fas av utveckling. Bl.a. introduceras externa kurser och vi inleder ett samarbete med Konsthögskolan Valand där grafikeleverna på Dömen går kurser för Börje Almqvist. Eleverna går även kurser i litografi på Vardagsbilder för Jim Berggren och Göte Sällström.

När Jon Forssman tillträder som huvudlärare 2002 så miljöanpassas grafiken ytterligare och då skolan 2005 flyttar till Björngårdsvillan utvecklas och växer verkstaden ännu en gång. Under denna period introduceras ytterligare tekniska metoder - bl.a. ImageOn. Dessutom införskaffas en 150 år gammal plantryckspress som motvikt till den nya tekniken. Hösten 2009 tillträder Henrik Persson som ny huvudlärare på grafiken och framtiden ligger öppen.

Till sist så vill jag skicka en hälsning till alla elever som passerat genom åren, för tillsammans med er så har vi kunnat utveckla grafikavdelningen till vad den är idag.

Mats Nielsen
i februari 2009

Mats Nielsen

Pieter Hybbinette

Reflektioner kring min tid som ledare av skulpturavdelningen vid Dömen Konstskola.

Våren 1986 satt jag på en parkbänk i Trädgårdsföreningen. och bredvid mig hade jag Inga-Louise Lindgren. Vi höll på att arrangera en stor utställning med västsvenska skulptörer. Plötsligt frågade hon om jag var intresserad av att efterträda henne som skulpturlärare på Dömen Konstskola. Just då var mitt behov av ombyte stort. Så, jag sa absolut ja. Ett möte ordnades med Tullan Fink. Det var första gången jag träffade min kommande skolchef. Som alltid – visade det sig senare – skrevs inga papper. Ett handslag var nog, och så var jag anställd.

De första åren var skulptur ett tillvalsämne för måleri- och grafikstudenter. Senare startade vi en skulpturavdelning. Lokalerna var otroligt små. De bestod av två mindre rum. Kanske hade Tullan redan då planer på att flytta verksamheten och skapa lämpligare utrymmen för en skulpturavdelning – men detta nämnde hon i alla fall ingenting om. Det första jag fick göra var att göra lokalerna så effektiva som möjligt. Ett betongfundament som stod orubbligt i ett hörn "klädde" jag med en låda på vilken jag monterade ett vridbart runt modellpodie (=containerfynd/bordsskiva) och en ordentlig verktygshylla monterades upp. Allt detta såg Tullan med viss bävan. Hennes filosofi var den att ingenting i "möbelväg" skulle vara tyngre än att hon själv skulle kunna flytta den utan hjälp. (Bl.a. skulle ju vid varje vårutställning allt bort för att ge plats åt studenternas arbeten).

De mycket små lokalerna hade vissa fördelar. Studentantalet måste hållas nere. Det var bara sju heltidsstuderande skulpturstudenter. Följden blev en stor intimitet och närhet. Jag brukar säga att kaffebordet är den bästa platsen för att ge och ta av varandra. "Privata" kaffebord var inte tillåtna på Domens konstskola – men vi hade med oss termosar och ingen klagade. Det låga studentantalet gjorde det möjligt att göra spontana utflykter. Vi reste på dagsturer till konsthallarna i bl.a. Lund, Skövde och Borås eller besökte konstnärer i deras ateljéer i Göteborgs närområde.

I stort sett var studierna varje vecka upplagda så att vi ägnade två dagar åt modellskulptur (med efterföljande gipsgjutning), två dagar åt fritt skapande, en halv dag åt croquis-skulptur och en halv dag åt konstoriering (ofta rundvandringar på gallerier med särskild ciceron). Teckna kunde man göra när helst man ville. (Vid modellstudierna då vi trängt ihop oss i en av de små lokalerna kunde stämningen ibland bli ganska fritt fram på eftermiddagen då syrebristen blev påtaglig – även om fönstret stod på glänt).

Hälften av tiden var lärarledd och under den andra halvan arbetade studenterna självständigt. Detta var en av Tullans grundprinciper, som jag anser än i dag vara mycket bra eftersom det ger möjlighet till självständighet och reflektion. Tullan ansåg att det som hon kommit fram till, som professionell inom området, vägde mycket tyngre än vad någon myndighetsperson kunde ha bestämt.

I de fria arbetena valde studenterna själva infallsvinklar och resultaten blev högst varierande, men ibland styrde jag upp det hela lite. Som ett exempel kan det vara roligt att nämna ett projekt, som vi genomförde. Vi var ute hos en bonde utanför Borås och var med och sågade ner en hög fura. Stocken klövs sedan i mitten i bondens stora cirkelsåg och kapades i meterlånga bitar. Varje student fick sedan en sådan bit att hugga i och skåla ur. Sedan fick de urholkade stockarna torka och krympa ett halvår (som man gjorde på medeltiden) varefter de höggs färdigt - ett försök att följa någonting från sitt absoluta ursprung till slutförande – vilket inte hör till vanligheterna idag då allt är hel- eller halvfabrikat. En diskussion om hållningssätt till material och produkter från närområdet eller från "andra sidan jordklotet" kom också tillstånd.

De begränsningar som lokalerna medförde gjorde att jag började planera för externa kurser. Utbildningen var ju tvåårig. I varje termin skulle ingå en kurs. Smide/svets – sten – trä – brons. Den kurs som genomfördes under den tid, som jag var kvar på Dômen blev smides/svets-kursen.

Ledare var konstsmiden Bert Johansson. Kursen omfattade en vecka och studenterna inkvarterades i närheten av Berts smedja som då låg utanför Stenungsund. Även externa kurser där studenterna lever med varandra dygnet runt, skapar dynamik inom gruppen. Detta påverkar sedan deras individuella arbeten.

Meningen med en grundläggande utbildning är ju att ge studenterna redskap för framtiden. Några av mina studenter från denna tid har glädjande nog kunnat fortsätta till högskolor både i Sverige och utomlands.

I maj 1992 avslutade jag min tjänst vid Dômen Konstskola. Skolan var då på väg att flytta till nya lokaler. Epoken Haga Kyrkogatan var över.

Svenshögen den 11 februari 2009

Pieter Hybbinette
Professor emeritus

Andrew Laczynski

När jag tänker på Tullan Fink, då har jag en bild från vårt första möte; det blir den dagen jag kom till Dömen konstskola och lämnade mina intagnings-arbetsprover. Jag uppfattade henne som en stark och bestämd kvinna med makt som med blicken under sina glasögon välkomnade och gav en ansöknings blankett för att fylla i.

Tullan Fink var en speciell person. Hon brukade ha ungdomliga kläder, oftast var det jeanskjol med hängslen över axlarna. Under var det en skjorta i vitt eller kamouflage. Tullan tyckte om soldaternas mönster och alla dessa färger med olika gröna och bruna nyanser. Det var alltid spännande att se henne i sina plagg. Tullan var delvis en av dem som tyckte om hierarki bland eleverna. Framförallt alla som gick fjärde och femte året. Dessa elever fick ett stort förtroende och stöd i allt skapande arbete. Det var en pondus som man fick på köpet efter tredje året. Hon talade tydligt med vacker melodi och hon artikulerade vissa ord. Tullan var egentligen inte den personen som kom allt för nära människorna eller studenterna. Ibland satte hon sig i fikarummet för att dricka automatkaffe för två kronor och beundra drycken som vore den likvärdig espresso eller mocka. Det blev inga konversationer, det var så tyst och andra som satt i rummet sänkte rösterna och stirrade på varandra. Trots allt; Tullan var en nyfiken person och det visade sig på skolans studieresor, där blev hon öppen och pratsam. Hon hängde alltid med i sitt ungdomliga språk som hon ofta talade. Det var vi elever som inte vågade ta kontakt med henne till vardags. Men, det är inte alltid så lätt att prata med sina stora idoler!

Under elevutställningens upphängning varje vår bjöd Tullan alltid alla som deltog i arbetet på mat från McDonalds; MCchicken med pommes frites. Vi satt vid skolans arbetsbord och åt. Tullan bjöd oss även på rödvin och umgängestonen blev lättsam. Man fick höra år efter år om dessa berömda såser som skapades av en känd kock.

Redan de första dagarna på skolan som elev hörde jag myter och småhistorier om den damen med sin egen stil. Jag uppfattade att det talades om en speciell person; som om en MOVIESTAR! Att hon bodde ovanför skolan, i en studio på taket i några av Herzias kupoler. Om hennes stil, styling – matchade kläder, pannbandet som alltid var på plats under hårfästet. Det viktigaste som alla la märke till var de dubbla läppstiften med två olika nyanser. Den mörka på överläppen och den ljusa färgen på underläppen. Det var snyggt och fräckt! Det kan jag säga, undrar varför andra kvinnor inte gör så. Trots sin ålder var hon i sig själv - en ungdomlig själ med sportiga skor i safarilook och jeanskappa. Ännu en månad innan Tullan dog träffade jag henne i Nordstan, hon var i sin gamla stil med nånhandskar som man skulle ha på en gala. Det var bara HON- ensam i den stora, hennes favorit ställe – "Femman"!

Jag kommer aldrig att glömma dagen som jag för första och sista gången fuskade med närvarolistan som jag fyllde i dagen innan. Listan för dagen efter fanns alltid i en byrålåda under anslagstavlan. En del elever brukade ta fram den och i förväg skriva sitt namn med tanke på en trött morgon - eller... Det var 1995, måndagen efter snökaoset som inträffade på natten mellan torsdag och fredag. Det var på torsdagen som jag skrev min närvaro på kaosfredagen. Tanken var att vi vid 12-tiden skulle vara på Konstepidemin på en konstrunda. Eftersom jag bodde nära målet så ville jag vila och ha en sovmorgon för att komma direkt dit. Tyvärr!!!

Snö och det enorma kaos som kom till Västsverige bromsade alla resurser för att komma ditt eller datt. Pinsamt och inlåst hemma! Och redan närvarande på skolan. På måndagar började mina studier med Tullans målerilektioner. Smög undan för att inte möta henne och eventuella frågor ang. min namnunderskrift som var falsk.

Jag gjorde allt för att undvika förklaringar. Men under den långa dagen satt jag i läsrummet och då plötsligt kom Tullan och stirrade på mig, med en blick som gick genom min hela kropp. Svettig var jag i en tidskrift så djupt försjunken för att inte bjuda på en konversation med rektor. Hon gick fram och tillbaka och bara tittade mot mitt hörn där jag satt. Aldrig sa hon något utan bara den starka blicken som jag även känner just nu när jag skriver detta om henne.

Efter en rast berättade en skolkompis att han frågade om kaosfredagen om vilka som kunde komma till skolan. Massmedia under fredagsmorgonen skrek i alla former "stanna hemma"! Tullan berättade för honom först att hela taket var som en dyna med snö och det tog tid för henne att öppna skolan och....

Där fanns Andrei på listan utan att någon öppnat skolan! Hon log till honom och tyckte att det var en rolig fusk-fälla-grej som jag blev offer för! Det lättade mig!

Fast alla dessa blickar som jag bemötte under dagen var mycket speciella!!!

Det som hände talade vi aldrig om. Men jag var i hennes fokus under de följande åren. Det hjälpte oss på något sätt att komma närmare med tiden. Resten av mina långa studier såg jag också Tullan som en annan person. Hon var inte den häxa en del utmålade henne som, utan en vanlig person som alla andra med sitt konstnärliga JAG! Incidenten kom aldrig på tapeten.

Efteråt träffade man henne på skolresor som en annan människa. Hon uppskattade friheten och överlevnadsstilen. Tullan tyckte om alla moderna media som Internet, som jag förklarade för henne efter det att jag slutade skolan och fortsatte träffa henne som kollega. Det var Tullan själv som sa det medan jag satt hos henne och drack ett glas "Amadeus". Under tiden kom ett samtal och hon sa kortfattat att "jag sitter med en kollega, kan jag ringa upp dig".

Jag fick respekt och pondus från min gamla rektor som egentligen kallade sig "skolchef". På den tiden lämnade Tullan sin post till en ny och yngre blivande rektor. Då var hon 80 år gammal. Vi talade många gånger under ett stort antal träffar och tog en spontan fika efter vernissage på Konstmuseet eller hemma hos henne.

Sedan gick månaderna och jag fick ett samtal att Tullan var död. Jag kan spekulera men (tror jag) att samma dag som jag läste ett brev för min vän, ett brev som jag fortfarande har kvar bakom Tullans Finks tavla (brevet är en kopia som Tullan skrev till Telia, och gav mig en kopia av efter det att hennes telefon gick sönder), vi skrattade och beundrade språket och stilen, den Tullan Fink med sin stora ungdomliga stil!

Efter ett par dagar fick jag veta att hon dog på taket, tänkte, stackars Tullan! Samtidigt visste jag att det var ett underbart slut utan att ligga på ett åldershem och vänta på döden. Ett slut över sitt livsverk. Efter detta tittade jag på alla fotografier som jag tog under vår vänskap och alla underbara träffar och stunder som vi hade tillsammans. Det var lärorikt att träffa en sån person som var den tanten, häxan, käringen, diktatorn som la alla egna resurser för att utbilda oss till konstnärer. Jag är på allvar mycket TACKSAM!

Andrew Laczynski

Nuförtiden när man jobbar i sin egen ateljé tillsammans med gamla elever från Dömen konstskola talas det ofta om Tullan. Kommer ofta reflektioner om hur eller var... alltid med glädje och skratt. Man talar alltid om det dubbla sminket på läpparna, men aldrig om något som var sorgligt. Det roligaste var genomgångarna efter avslutade målaruppgifter. Tullan gav kritik till oss, gick runt bland tavlorna och talade liksom för sig själv med viskande, mumlande röst. Eleverna ropade alltid att de inte hördes hennes ord. Då höjde hon rösten för att sänka den igen... och samma om och om igen. Efter några gånger så ansträngde vi våra öron för att höra kritiken och slippa avbryta henne. Det blev tyst, i alla fall bland eleverna för att minsta ljud kunde suddas bort klander.

Det som jag fick från henne och tar med mig i livet är det som Tullan brukade säga, att vissa föremål, saker, tavlor, bilder, grejer etc... väljer sina platser!

Till exempel tog jag ett fotografi efter hennes död och ramade in för att ha henne bland mina, som jag har nära mitt hjärta. Det visade sig att bilden fick en upp och nervänd look. Första tanken var att jag inte orkar att rama om och börja från början... Då kom tanken och... Det vill Tullan själv... Dessutom resten av bilderna som fanns i bakgrunden var blandade kort och fotobilder som var upp och ner... Det var ett bra tips! Tack Tullan!!!

Ps: Jag var på Tullans begravning - en av de få som var i kyrkan, jag har fått hennes staffli av hennes syster och en kartong med färg och andra "grejer" utan att säga att de glasen som vi drack "Amadeus" ur också finns hemma hos mig...

Andrew Laczynski

Fredric Gunve

Konst och undervisning är två intrikata lekar, båda med osäker utgång. Dom flyter mellan att vara interaktiva kommunikationsspel och strikt styrda föreställningar, där deltagarna leker i konstnären eller lärarens planerade spel. Men trots denna ibland dolda sida av dessa praktiker sker ofta något oförutsägbart, något som skaparen, den som trodde sig vara i kontroll, inte kunde förutse. Det sker oftast när deltagarna tar konstnären och läraren på allvar och verkligen ger sig in i leken och börjar använda den potential som alltid står på spel. För när deltagarna verkligen ser att konsten och undervisningen öppnar upp för något mer, inte bara i form av konstnärens ord om möjligheter och potential, händer det som är konstens essens. Då sker det som tidigare inte fanns, då äger den animistiska akten rum som går ut på att bringa liv i något som innan var dött, eller inte ens existerade. Denna livsbringande akt är konstens och undervisningens själ. Det handlar inte om materialval, om måleri, grafik, video, performance, iscenesättande, dans, sång, installation, text eller något annat av alla oändliga val man står inför.

De är bara medel i ett förhållningssätt som handlar om att leva ett liv och att skapa förutsättningar för att möjliggöra detta liv man valt att leva. Det viktigaste är att förmedla potentialen i det man gör och det man är. Att förstå att vara inte är ett statiskt tillstånd, utan en öppen rörelse med många kopplingar utåt. Den samtidigt vi lever i ger en organisk, mångfacetterad och ofta paradoxal erfarenhet, där var man står och betraktar och hur man titulerar det man betraktar skapar och definierar det man betraktar. Denna förståelse av hur världen skapas, utifrån var man står och vad man säger, är viktig då den öppnar för ett individuellt ansvar. Beträktandet och positionerandet är en stor del av ett identitetsskapande, och identitet är något som hela tiden dramatiseras, alltså något som ligger precis ett snäpp före individen. Eller enkelt sagt; att vara någon är att hela tiden önska att vara någon.

Fredric Gunve

Johan Lagergård

Rektor vid Dömen Konstskola 1999-2009

Johan Lagergård "Över och under"

Text av Pontus Hammarén

Vad har du för konstnärlig bakgrund?

Jag var 15- 16 år då jag visste att det var konstnär jag skulle bli, vid 17 gick jag på Hovedskous målarskola. Jag sökte redan då till Valand, kom inte in och började efter gymnasiet studera geologi på universitetet. Jag var 21 när jag vid andra försöket kom in på Valand. Jag sökte med tokiga, flygande grisar. Alvar Jansson var den lärare som sen lärde mig mest. Efter den vänsterpolitiska tiden Valand ägnade jag mig först åt utomhusmåleri ett tag. Vänner från Valand och jag gjorde 1981 en satirisk utställning på Frölunda kulturhus med censurkrav från Rysslands generalkonsul som följd och 30.000 besökare. 1982 ställde jag ut ett ganska brokigt berättande måleri på galleri Garmer i Göteborg. Längre in på 80-talet kom jag sen att göra viktiga erfarenheter i USA, där jag bland annat kom i kontakt med ryssen Tsybins och Ann Hamiltons konst. Det blev betydelsefulla möten för mig, möten med ett slags totalkonst - som inte har något att skaffa med readymade, utan som kommer ur ett tillitsfullt bildskapande. Jag kom strax också att intressera mig för Joseph Beuys.

Projektet Tidcell -98 - 2001 med storskulptur och måleri visade jag i Sverige, Frankrike och Belgien. Nu ska jag försöka utveckla några älsklingsteman. Civilisationskritik utifrån respekt för naturen finns i botten rakt igenom.

Vad hade du för uppfattning om Dômen då du tillträdde?

Att Dômens rykte vid tiden för mitt tillträde, 1999, inte var det bästa. Mitt intryck var att få kvalificerade elever sökte in och att döma av elevutställningarna tilläts många konstnärliga misstag. Men det var inget fel på lärarna kunde jag konstatera – Jill Lindström, Mats Nielsen, Mats Ahlgren, Rune Bergström och Olle Langert undervisade då. Folke Edwards och Lena Boëthius höll i den teoretiska utbildningen. Dessa lärare hade stor potential. Denna paradox - att lärarna var bra men skolans resultat mindre lyckade - speglar Tullan Finks enväldiga urval av elever och av verk till elevutställningarna.

Vilka var dina omedelbara ambitioner?

Uppdraget att förändra skolan var klart uttalat. Jag tryckte ambitiöst gasen i botten med det arbetet, men insåg snart att det var nödvändigt att tagga ner. Jag hamnade på kollisionskurs med den befintliga skolans väsen. Men sen, sakt men säkert fick vi till det. Konkret yttrar det sig i att nivån på ansökningarna till skolan har höjts avsevärt och att eleverna är avgjort mer motiverade idag. Ett stort antal av dem kommer in på konsthögskolorna. Förr var det bara enstaka elever som lyckades med det. Alla lärare hade stor del i denna förändring och framgångarna med den.

Vilken sorts konst går du själv igång på?

Den paleolitiska världskonsten, den äldre egyptiska konsten. Japan! Velazquez, Brueghel d.ä., van Gogh, Bonnard, Soutine, Vera Nilsson, Beuys, Bourgeois'3-d.-verk!... Mamma Andersson! Musik! Dikt!

Du ställer dig skeptisk till mycket av det postmoderna, vet jag...

En klok f.d. elev sa: Postmodernismen är ingenting. Detta ingenting håller på att avmattas... Så nu är jag glad när den gamle härlige stortänkaren Spinoza dyker upp i diskurserna och jag ser en hel del modigt ungt bildskapande!

Hur arbetar ni på skolan idag?

Jag fortsatte med den klassiska formläran, men ambitionen var från början att göra eleverna mer medvetna, mer tänkande – varför gör vi så här? Men vi har alla gamla metoder kvar, modellstudier, kroki etcetera. För att de funkar så bra i skolform. Jag kan också konstatera att det blir allt mer exotiskt att skapa helt egna bilder från scratch så att säga, inte bara hantera och redigera allehanda förlagor. Att själv skapa något från grunden - det är en kunskap jag vill att eleverna ska ha med sig när de slutar här.

Hur vill du beskriva det mentala klimatet på skolan?

Eleverna är mycket aktivare. Jag kom till en tyst skola. Idag yttrar sig en stor skara elever vid gemensamma föreläsningar till exempel. Och våra föreläsare hjälper till i den processen. Första året är några av eleverna ganska passiva. De har så att säga en hel del av gymnasieskolan kvar i sig. De tar tid för de flesta att förstå att de har full autonomi och till stor del själva måste forma och driva sina dagar. Från flera håll har det sagts att vi har högt i tak på skolan. Elevrådet lever. Och för att få bra grepp om elevernas synpunkter och kritik, gör vi genomlysande utvärderingar.

Vad vill du nämna som särskilt betydelsefullt för skolans utveckling under senare år?

Av alla bra gästlärare får bara de som gjort allra bäst ifrån sig återkomma. Huvudlärarna, med ansvar för var sin grupp/linje. Personalen är guld. Gästföreläsarna har utgjort en stor stimulans för eleverna. Jag kan nämna Ruben Östlund, Mårten Castenfors, Karin Mamma Andersson, Nina Björk. Pigga, intressanta och intresserade elever är förstås grunden för allt.

Vilka var dina främsta mer långsiktiga mål som rektor?

När jag tillträdde var det åtta år sedan den sista modellen hade stått på Valand och man fick nästan inte måla. Mitt huvudärende var att gå emot den trenden. Fram för bildvetande, bildpraktik, bildtillit! Vad som nu hänt är att trenden vänt. Bildkonstnärliga uttryck är i hög grad tillbaka. Ingen nedvärderar längre konsthistorien – åtminstone inte på det sätt som gjordes för några år sedan. Idag är allt tillåtet. Flera trender råder. Vi har en stark fungerande bildkultur som jag tror kommer att hålla i sig.

Hur har du upplevt själva undervisningen?

Undervisningen har varit mycket stimulerande för mig. Vad som triggat mig är att söka nya pedagogiska färdvägar. Det finns en oändlighet av begripliga, konkreta ingångar. Kicken är elevernas feedback om man skapat kontakt till en ny, fungerande öppning. Vi glömmar då våra förutfattade meningar och börjar att upptäcka och uppfinna – det är underbart! Jag har velat säkra en miljö där eleverna ska känna trygghet – för att våga pröva. Sen, i andra hand kommer bildning och analys. Konst handlar i hög grad om att försöka ta sig förbi sina egna begränsningar.

Och nu?

Nu har jag sagt upp mig efter tio mycket roliga år. För det är ännu roligare att åter gå in i sitt fria konstnärskap.

Text av Pontus Hammarén
Verksamhetsledare vid Alingsås konsthall och museum

Gruppfoto våren 1980 i trädgården framför skolan som då låg i Schackspelets hus på Haga Kyrkogata. På bilden syns bl.a. Tullan Fink, Olle Langert, Jan-Bertil Andersson, Britt-Marie Sundström, Dag Stuesson, Mats Nielsen, Monica Schmidt, Solveig Lehtonen, Ann Löwenstein, Thomas Abrahamsson, Antti Savefeldt, Ulrika Eklund samt Ole Hultberg som också tryckte på självtlösaren och många fler...

Patrik Andiné

Patrik Andiné "Scout"

Nästan komplett lista över lärare som arbetat på DÔMEN KONSTSKOLA 1958 - 2009

MÅLERI-TECKNING

Tullan Fink
Carl-Eric Hammarén
Olle Langert
Bengt Christensson
Erik Törning
Rune Bergström
Lars Hillersberg
Alvar Jansson
Rune Bergström
Barbro Reyman
Gunvor Nordström
Mats Ahlgren
Åsa Pröjts
Catharina Tagg
Mia Frankedal
Lena Rydén
John Shelton
Lars Göran Nilsson
Krister Kennedy
Yngve Brothén
Karin Granqvist
Karin Wikström
Patrik Andiné
Anna Persson
Magnus Larsson (Gbg)
Magnus Larsson (Sthlm)
Malin Bogholt
Christina Müntzing
Pia Mauno
Andreas Korsár
Anna Ling
Fredric Gunve

GRAFIK

Bror Stawe
Rune Bergström
Rolf Gustavsson
Mats Nielsen
Ronny Reyman
Marjut Börjesson
Vladimir Stoces
Jon Forssman
Christel Copp
Marie Palmgren
Mia Frankedal
Haky Jasim
Åsa Pröjts
Krister Kennedy
Leif Samuelsson
Michael Wernmarker
Lars Nyberg
Henrik Persson

SKULPTUR

Börje Wahlström
Inga-Louise Lindgren
Pieter Hybbinette
Ingela Palmertz
Barbara Häggdahl
David Scarff
Jill Lindström
Pia Hedström
Bianca Maria Barmen
Helena Roos
Peter Kruse
Pecka Söderberg
Yvonne T. Larsson
Patrik Larsson
Bo Melin
Mia Hellekant
Vladimir Stoces
Malin Bogholt
Anita Paakonen
Magnus Larsson (Gbg)

David Tedfeldt

VIDEO

Jill Lindström
Krister Kennedy
Linda Tedsdotter
Johannes Nyholm
Anja Arneback
Andreas Korsár
Lars Nilsson

Rune Bergström

Rune Bergström

Dömen Konstskola då...

Fotografier av:
Leif Samuelsson och Ole Hultberg.

Varje skribent ansvarar för sin egen text.
Upphovsrätt gäller för samtliga bilder.